

1. koncert
sobota, 13. oktober 2012, ob 20.00
Slovenska filharmonija, Dvorana Marjana Kozine

Svetloba

Pierre Boulez (roj. 1925)

sur Incises (1996/98)

za tri klavirje, tri harfe in tri tolkalce

Moment I

Moment II

Emanuele Torquati, Franco Venturini, Anna D'Errico – klavir I, II in III

Nicoletta Sanzin, Valentina Baradello, Silvia Vicario – harfa I, II in III

Jože Bogolin, Simon Klavžar, Matevž Bajde – tolkala I, II in III

Matthias Pintscher – dirigent

odmor

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Serenada, K 361, „Gran Partita”

za dve oboi, dva klarineta, dva basetna rogova, dva fagota, štiri rogove in kontrabas

Largo – Allegro molto

Menuetto

Adagio

Menuetto

Romance

Tema con Variazioni

Finale

Matej Šarc, Nina Tafi – oboa

Jurij Jenko, Dušan Sodja – klarinet

Jože Kotar, Peter Kuder – basetni rog

Paolo Calligaris, Miha Petkovšek – fagot

Saar Berger, Metod Tomac, Jožek Rošer, Stefano Brusini – rog

Zoran Marković – kontrabas

Matthias Pintscher – dirigent

Pierre Boulez (roj. 1925)

sur *Incises* (1996/1998)

za tri klavirje, tri harfe in tri tolkalce

Skladba *Incises* za klavir je bila prvič izvedena leta 1994 kot obvezna skladba Tekmovanja mladih pianistov Umberto Micheli v milanski Scali. Kratka, briljantna, motorična kompozicija izkorišča prednosti hitre repeticijske mehanike klavirja. V Baslu leta 1996 pa je bila ob 90. rojstnem dnevu mecena Paula Sacherja izvedena njena desetminutna izpeljanka *sur Incises*, v kateri je prvotna klavirska skladba prvič zazvenela zvočno obogatena tako, da se je tekstura enega klavirja razširila na tri, ki jih plemenitijo in bogatijo še harfe ter vrsta tolkalnih instrumentov.

Zvok celotnega ansambla je tipično boulezovski: perkusiven, z odmevom, brez kakršnih koli izdržanih ali celo razvijajočih se tonov. Udarni moči klavirjev sledi odzven kordofonov, idiofonov, metalofonov in membranofonov, ki včasih delujejo kot sestavni del klavirskega zvoka, spet drugač pa kot njegova distorzija ali popačenost, ki spominja na deformirajoča ogledala.

Nocojšnja verzija skladbe *sur Incises* je bila prvič izvedena leta 1998 na festivalu v Edinburghu. Čeprav je že izšla na zgoščenci, jo še vedno lahko imamo za delo v nastajanju, saj avtor menda o njej še ni rekel zadnje besede. Poslušalec s takšno 'delovno verzijo' po Boulezovem mišljenju ni prikrajšan, pač pa ima privilegij prisostvovati evoluciji kompozicije in umetniškemu raziskovanju skladatelja, ki z znovičnim preoblikovanjem sega v prihodnost.

Oblikovno skladba vsebuje vrsto improvizacijskih gest, ki jih je moč skoraj v nedogled nadgrajevati in razvijati. Ta možnost predstavlja tako avtorju kot poslušalcu izziv, o katerem razmišlja pesnik René Char: „*Comment vivre sans inconnu devant soi? (Kako živeti, če nimaš neznanega pred seboj?)*”

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Serenada, K 361, „*Gran Partita*”

za dve oboi, dva klarineta, dva basetna rogova, dva fagota, štiri rogove in kontrabas

Starim zapisom gre verjeti, da je bila podobno kakor Boulezova *sur Incises* tudi Mozartova *Serenada v B-duru*, K 361, po prvi javni izvedbi leta 1784 še vedno delo v nastajanju. Tistega leta je namreč znameniti češki virtuoz, klarinetist Anton Stadler (1753–1812), tudi mojster basetnega klarineta in basetnega roga, v dunajskem Narodnem dvornem gledališču priredil glasbeno akademijo v čast cesarju Jožefu II. Ob tej priložnosti je skupina odličnih glasbenikov izvedla „*poleg drugih dobro izbranih skladb tudi veliko pihalno glasbo prav posebne sorte, od kompozicije gospoda Mozarta*” (*Wiener Zeitung*, 23. marca 1784).

Johann Friedrich Schink je kmalu po izvedbi velike pihalne glasbe v časopisu *Literarni fragmenti* poročal, da je šlo za nenavadno veliko zasedbo trinajstih glasbenikov, samih mojstrov, ki so izvedli štiri stavke glasbe za pihala gospoda Mozarta. Prav zato je zelo verjetno, da je Mozart šele kasneje štirim stavkom dodal še tri in tako ustvaril instrumentalno delo, ki po dolžini trajanja presega vse njegove simfonije.

Da je v njem uporabil dva basetna rogova, gre zahvala prav virtuozu Antonu Stadlerju. Mozart je resnično občudoval njegovo muziciranje. Čeprav se je s klarinetom seznanil že na svojih potovanjih v London, Milano in Mannheim, je pričel komponirati solistične skladbe za to glasbilo šele potem, ko je slišal Stadlerjev tih in mehak zvok, še zlasti tistega v nizkih legah. Njegov ton je veljal v Mozartovem času za najboljši približek človeškemu glasu!

Stadler in Mozart, oba prostozidarja, sta se zelo rada družila in se skupaj neizmerno zabavala. Klarinetist je bil celo mnogo bolj lahkoživ in si je od skladatelja pogosto izposojal denar, ki mu ga ni nikoli vrnil. To Mozarta očitno ni motilo, saj je prijateljevo

družbo preprosto potreboval. Prav zato in seveda zaradi njegovih že omenjenih umetniških kvalitete je napisal *Koncert za klarinet*, *Kvintet za klarinet in godala* in nenazadnje *Serenado v B-duru*, ki je Mozart ni nikoli poimenoval s kakršnim koli dodatnim imenom, tudi z imenom *Gran Partita* ne.